

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII : Número 2144

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 9 d'Abril de 1920

LA VINGUDA D'EN JOFFRE

L'illustre marescal ensajant el nostre himne per a no fer un paper ridícol en la gaia festa dels Jocs Florals.

PERTENEGE AT
STAMP
BARCELONA

Vapors Correus "TAYÁ"

Servei setmanal fixe entre BARCELONA i GÉNOVA
per el luxós i rapidíssim vapor

Capità Revuelta

Sortides: { De BARCELONA, els dimecres } a la 1 de la tarda
                  { De GENOVA, els dissabtes }

Gran confort - Servei restaurant de primer ordre - Concert durant els menjars - Banyes - Llum elèctrica
Camarots individuals i de dos llits - La tercera classe va allotjada en amples
departaments, amb llits met'làlics, rentamans i menjadors.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telefons 814-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Ósticos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
LAMBIO
Urotropina - hialinomas

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadanyes
més ben construí-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

Tintes bones qualitats

UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE LA Unió

Útils per a escriptori

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

LA NOSTRA PARLA

I a França tot fineix en cançons, a Catalunya tot acaba en un himne. Sobre tot, les exànimes escenes del teatre català: En Guimerà fa una obra que no fou precisament genial, però s'acaba amb *Els Segadors*. L'Ignasi Iglesias llença una comèdia escanyolida, i s'acaba

també amb *Els Segadors*. El Crist gros és, en aquest cas, la cançó grossa, i naturalment, substituint l'escalf dramàtic pel patriòtic, el públic creu que aquelles escenes tan ensopides són realment unes escenes grates.

Jo crec que el procediment seguit per l'Ignasi Iglesias i el seu públic, resulta a més d'inadecuât, inofensiu. Si certes famílies parlen el castellà, si els botiguers posen en castellà els seus rètols, si els advocats i metges redacten paper i targetes en castellà, no's curaran del seu provinçianisme amb una comèdia i una cançó, sinó quan vegin que guanyen ridícol i perden diners. Hem fet una campanya del bon mot, i una altra campanya per a que el bon elector votés dematí. Doncs aquestes dugues campanyes se podrien convertir en altres dugues pel mot català i l'elector que no compra si abans no ha vist els noms i els preus de les coses escrits en català i amb normes. Durant la guerra no adquirírem res alemany, i ara tampoc. Ara, arribada la pau, podríem usar el mateix procediment amb aplicacions catalanes. El botiguer sabia que amb el rètol castellà tindria una pèrdua, i el client que feia una mica més de pàtria cada dia a l'hora de les compres. Però, el bon catalanista és un bon català i el bon català no mira el rètol, sinó el preu, i si aquest és bo farà la compra, encara que la factura estigui en castellà, i a l'inrevés, la rebutjarà encara que estigui en català, si el preu resulta car.

Què voleu? En això com en altres coses—els chors,

la sensibleria, el dalit per lo monumental—som germànics, i el bon català, com el bon alemany, abandona la seva llengua, si ha de treure profit amb la del contrari. Perquè l'us del castellà, en el fons, també és negoci. Per als botiguers perquè ho entén tothom; per als diaris perquè de llegir en català encara no n'han après a Catalunya; per a la «gente bien» perquè se creuen que el castellà vesteix i és una roba amb la que s'aparenta molt sense costar cap diner. Així els que semblen catalans esgarriats compleixen una llei de catalanitat eterna. Son bilingües, però son ben bé de la raça. Son renegats aparents. Son fidels deixebles de l'escola de la «Lliga» que mana ésser oportunista i lo mateix s'és oportunista a Covadonga, parlant habillat de ministre al rei, que al carrer de la Boqueria, anunciant en castellà els barrets o les cotilles.

Per a emprendre amb decissió aquesta creuada per la nostra parla, ens seria forçós o ésser herois o posseir un temperament flemàtic i humorístic. D'herois ni en som ni volem ésser-ho, i de flema i d'humor, tampoc no'n tenim gaire. Aquell il·lustre escriptor que no respon mai quan li pregunten una cosa en castellà, fent veure que no l'entén, adressant als interrogadors als municipals, si l'escena passa al carrer, és un cas únic. Tothom si li pregunten en castellà respon, sobre tot si ho fan des de Madrid; sobre tot si la pregunta cau damunt un taulell. L'humorisme seria el més eficaç dels procediments. Aquell: «I li proba?» d'En Vilanova, a la mare del nen que parlava castellà, valia més que una comèdia, i aquell altre que responia a unes senyorettes parladores de castellà d'istiú, amb un seguit de castellanades, feia una propaganda, imaginada per En Pujols o En Carner.

Per més que amb els rètols potser ens succeiria com amb els carrers, que gaire bé serien iguals. Carrer d'Urgell, «calle de Urgel»; carrer de l'Hospital, «calle del Hospital»; carrer de la Universitat, «calle de la Universidad». La carniceria, seria carniceria; la merceria, merceria; la sombrereria, sombrereria; la sastreria, sastreria. I ademés, per a què forçar an els botiguers a un puritanisme que els mateixos escriptors catalanistes no compleixen? Quan alguna empresa els hi demana articles en castellà, els hi donen. Per la vida es perd la vida... Igual que el botiguer que per a vendre més rebutja el català, igual que l'advocat i el metge que decideixen la neutralitat davant les llengües, per a reunir clientela; igual que les noies que parlen castellà per a fer creure que son «gente bien» i seduir a un jovencell incaute.

Quan començaren les lluites ortogràfiques un amic deia, que alguns per una «i» llatina, o una «i» grega, se vendrien la pàtria. Tal vegada una «i» no faria trontollar la fe patriòtica, però el noranta per cent, parlarien o escriurien el castellà, per la mòdica quantitat de vint-i-cinc pessetes article—article de diari o de botiga, és igual.

PARADOX

El símbol consistorial

A l'hora en que hem d'escriure, som encara al primer acte de la comèdia que a pretext de la renovació del Consistori s'està representant aquests dies a Cà la Ciutat. A jutjar per les primeres escenes de la farsa, no podia escapar la formació del nou Ajuntament a l'aire vodevil·lesc que caracteritza als esdeveniments municipals.

Malpensem de la serietat i el rigorisme que, segons les remors escampades, havia de presidir a l'entrada de la minoria regionalista, vista l'actitud, ans que respectuosa francament amable i benèvola, amb que acollí el grup radical la distribució de les vares, injusta per lo que té d'absorbent i irrespectuosa pels contraris. L'acaparament de les tenències, realitzat de bona fe, hauria donat lloc a infinites protestes del grup radical, que hauria menaçat amb les ives de l'infern, davant l'expoliació de que se'l feia objecte. Amb prou feines si en la sessió de constitució s'atreví el senyor Iglesias a dir: *aquesta ànima és meva...*

L'experiència, un bon xic llarga, que de les coses de l'Ajuntament hem pogut adquirir, ens diuen fins a quin punt podem esperar cosa que verament s'ho valgui de l'actuació dels nous regidors, que han començat les seves tasques en la setmana de Passió. Dels que podria dir-se formen el conglomerat de la petita burgesia, donada la filiació de la major part d'ells. El nostre senyor Esteve, enlairat a la categoria de glòria local, té a Cà la Ciutat un escó d'honor. Ajuntament de petits botiguers, de pertanyents a Societats Anònimes, de plutòcrates tallats segons el model de la nostra «Federación Patronal».

Els poti-potis, la preocupació per a les coses petites, les maneries de tota mena, tenen actualment a la Casa Gran una sèrie de senyors disposats a lluitar pel seu respecte i acreixençament. No han de passar gaires mesos, sense que ens sia oferta ocasió de veure a què queden reduïts els fums de grandesa i de regeneració cantats, d'un temps ençà, per *La Veu*.

Els senyors Iglesias i Mir, homenatjats de poc amb unes vares que no sabem per a que els serviran, podrien vendre-les, adquirint amb lo que en treguessin una mitja-cana.

I regalar-la al senyor Martínez Domingo.

JUST

Les sorpreses del telèfon

El millor centre periodístic, a Madrid, és a telèfons. Aquells dels nostres manifes polítics que volen fer saber de les seves vides o de les seves pensades, troben sempre a Telèfons el corresponsal propici que transmet a Barcelona lo que el personatge desitja. Telèfons, a Madrid, és el lloc més europeu i més humà. Potser, també, el lloc on més es treballa.

I així també a Barcelona són els telèfons el centre periodístic més actiu. Es una petita llotja de notícies i de «canards», és un petit món que fa diaris, però que no té res que veure ni amb els d'aquí ni amb els d'allà. Prou que En Priu és *El Debate*, i En Pujol l'*A B C*, i En Figuerola *La Corres*, i En Pastor *El Sol*... Però lo que són, en realitat, són ells, servint les conferències telefòniques passades per la seva prèvia censura.

La passada setmana en aquest petit món hi va haver un trasbalsament. *El Figaro* ja no sortia, deien que no sortia, i, efectivament, ni En Rue ni l'Aldaz, que eren *El Figaro*, no entraven a Telèfons. Les tres. L'hora de la conferència. Sonen els timbres, i ells, veient l'absència dels companys, decideixen donar la conferència:

—Madrid!... Es *El Figaro*?

Resposta:

—*El Figaro* acaba de morir. Ha mort tres hores abans que Nostre Senyor Jesucrist.

—Vostè és un redactor?

—No, senyor; sóc el ciclista.

El ciclista! De tants anuncis, de tanta propaganda, de tant director altisonant, de tants mil·lions, no restava més que un xicot ciclista per a despedir el dol.

El senyor Esteve, vicepresident

A l'Ateneu, el senyor Matheu, president, és la poesia, i el senyor Girona, vicepresident, la prosa. Nosaltres, malgrat el seu prosaïsme, sentim pel senyor Girona un lleuger afecte per ésser el pare d'aqueix vi tolerable que's nomena Castell del Remei. Però el senyor Girona no ha agafat del seu vi l'agradable lleugeresa ni l'espíritual fermentació. El senyor Girona no posseeix aquella escèptica ironia que hauria de tenir tot home vinícola.

El senyor Girona, com no té ironia, sent la força de la seva força econòmica, i de retop una rencúnia formidable a tot lo sindicalista i socialista. I aquest home, amb aquesta rencúnia, va tenir d'acompanyar el diumenge passat al professor anglès Russell, i escoltar-lo, i potser felicitar-lo. El professor Russell parlà a l'Ateneu, i En Girona, vicepresident, l'atenia.

I En Russell va explicar les teories bolxevics, i les ponderà, i va anunciar l'adveniment de la dictadura transitòria. Però en lloc de parlar amb èmfasi i retòrica, ho feu planerament. El senyor Girona l'escoltava, i a l'aca-

LA PRIMAVERA AL PASSEIG DE GRÀCIA

—Lo que són les coses, ehl... Com més els arbres se van vestint, nosaltres... més vice-versa...

bar, estranyat de que hagués parlat el professor Russell com un sindicalista barceloní, s'inclinà an En Casas Carbó i li digué, astorat:

—I aquest home és catedràtic?

I de Cambridge, senyor Girona, i de Cambridge. I, además, té tantes terres com vostè, i és fill de lord, i hereu del títol de comte de Russell, que porta el seu germà. Per a ésser un home perfecte, no li manca més que fer un vi com el del Castell del Remei, que és per lo que perdonarem an el senyor Girona, quan arribi la nostra.

Números canten

Està vist que la humanitat camina com els crancs; «allò» enrera.

No passa un sol dia sense que l'home, neguitós d'aquest viure sempre igual, no's trenqui la closca barrinant quina en farà per a sortir d'aquest ensopiment que li corca l'existència. I amb l'afany de crear coses noves, a lo millor un capcigrany inventa un aparell per a

estornudar al revès, o sigui cap endins. Un altre, després d'haver regirat llibres i més llibres, llença als «quatre» vents un «eureka!» com el gruix de la cara d'un poca vergonya i ens diu, posant-se més seriós que un manifest de la Patronal, que l'home, aquí on el veiem, podria durar més que una calaixera antiga si no tingués aquest maleït vici de treure el fum pel nas i d'escopir de costat. Què hi farem!

Però lo més escaient, que ni una piga a la galta d'un gitano, és lo dels «soviets» russos de numerar a les criatures quan neixen, en lloc de posar-les-hi noms.

Què els hi sembla? I després que vagin dient que els arquitectes saben de què se les heuen! Beneits! Podrien estalviar-se quartets posant caps d'home per a poms d'escala. Això faria més goig. Quan menys hi hauria la varietat de la ganyota segons si l'interessat, a l'hora de morir, tenia el somriure als llavis—que això sempre estalvia tabac—o bé feia cara ferrenya d'«armat» de la processó de Setmana Santa perquè sentia el trepitg de ferradura de la sogra que s'hi apropava.

I estic sentint aquest diàleg:

—Senyoret—diu la minyona—hi ha el «sis» que vé a cobrar la factura.

Ja hauran suposat que aquest «sis» és el sastre, eh?

Contestació del senyoret:

—Digues al «sis» que toqui el «dos».

Oh! de cassos així se'n presentaran sovint.

I no els hi dic res si a algun desgraciat li toca, per xiripa, el número «cent». Oh! Aquest serà molt capaç, empipat, de tirar-se pel forat de l'«apellido». Ben segur.

Al pobret que el bategin i el capellà, després de remullar-li la closca, pronuncii el número «tretze», més li valdrà que esperi un tamvia, s'ajegui a terra i miri com està fet per sota, perquè serà un «tres» i no res tota la seva vida.

«En el banquet que ahir va donar el marquès de...»

—llegirem en la premsa—s'hi veia a lo «mil·lió» de la societat barcelonina. L'àpet va ésser de l'«hu».

Eh, quina delícia? En canvi, els noms, en vaga... Pobrets! Hauran d'anar a demanar caritat. No tindran altre remei.

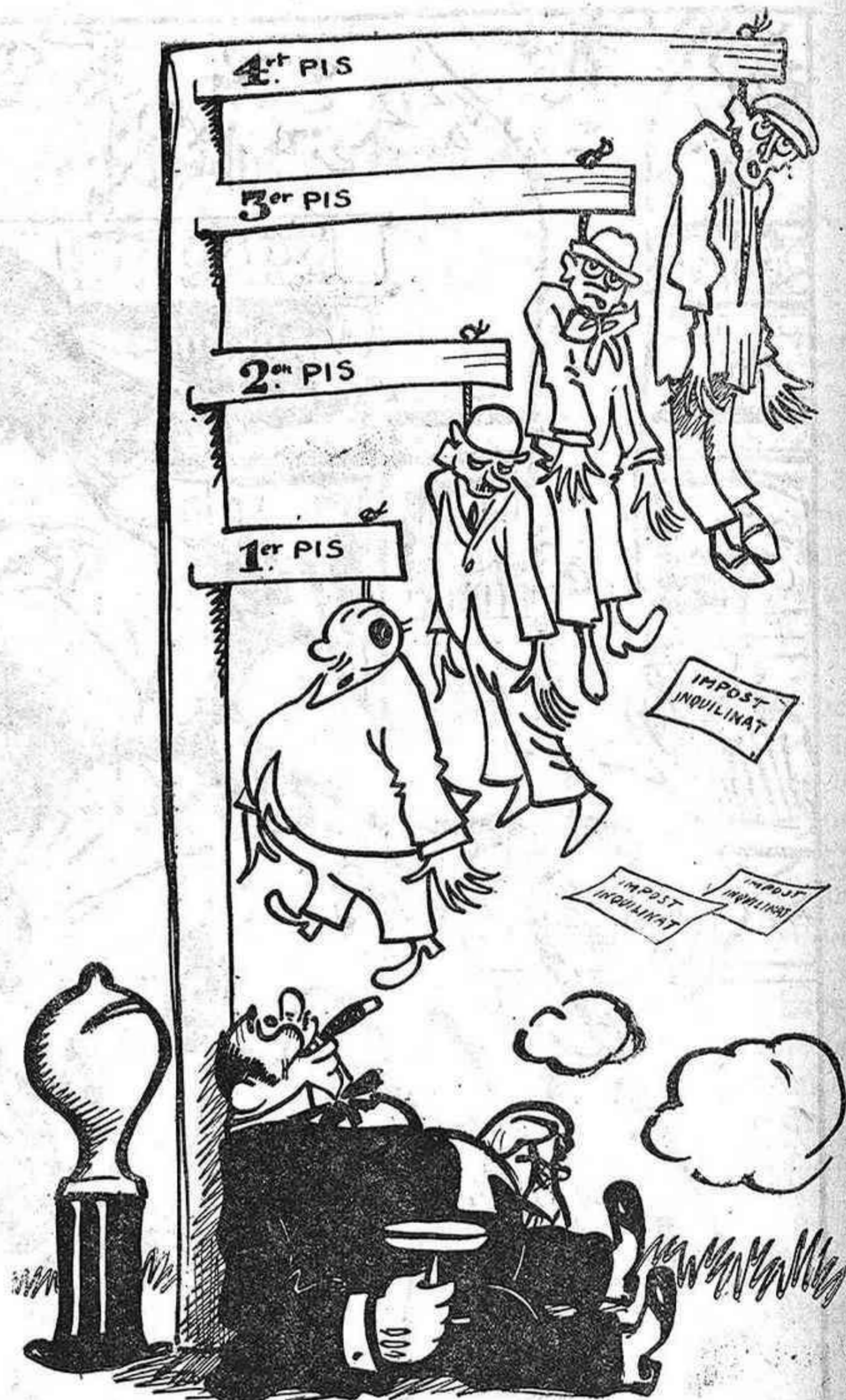
A Rússia, des d'un quant temps sembla a can «xeixanta». Però m'hi jogaria un cigarret de paper—que en els temps que fem «cua» ja és jugar-s'hi—que l'inventor d'aquesta carrinclonada «dèu» ésser un «mil» homes; un «quinze» nari més brut que el fer «setze», amb un «set» als pantalons; faltat dels «cinc» sentits i amb una cara de «tres» déus.

I jo si fos dels russos li premiaria l'invent:

Cantant-li les «quaranta». I fent-li un cap «nou».

JOAQUIM MALLEU

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

NO'S POT ÉSSER PROPIETARI!

—Engúnies, mals de cap, i encara, després, criticat.

La manca de pisos va contra la cultura del poble

A manca de pisos que d'un temps ençà patim els barcelonins, ha sigut causa, en gran part, de l'encariment dels lloguers. La dificultat de trobar habitació, posa als inquilins en el cas d'acceptar tots els capricis i totes les imposicions dels senyors propietaris, que s'aprofiten de les circumstàncies per a portar bonament l'aigua al seu molí.

L'escassetat de pisos ha donat lloc a una munió de campanyes orals i escrites; a protestes de tota mena. El problema creat per la crisi de l'allotjament, està motivant un trasbals de solució difícilíssima; un tripijoc que no sabem com acabarà.

L'assumpte, de vital importància, ha sigut fins avui estudiat baix l'aspecte econòmic social. Quantes persones hi han dit la seva, han cuidat d'assenyalar la pertorbació fondíssima, els perjudicis greus que s'originen de la situació creada als qui, no disposant d'un sostre propi, venim obligats a cercar un soplúig, per modest que sigui.

El problema presenta, no obstant, un caire fins avui inèdit. El que's refereix a la influència de l'alça dels lloguers en la cultura general. Ens ha revelat aquest nou aspecte de la qüestió un llibreter de vell, al qual ens queixàrem l'altre dia de la poca variació que, de fa molt temps, s'observa en les parades de Santa Madrona.

—Que vol fer-hi!—va dir-nos.—Conseqüència de la manca de pisos, és la paralització absoluta de trasllats. No havent-hi canvis de pis, no es noten noses a les cases.

EN LERROUX AL «TURÓ PARC»

—Para... caídas, YÓ!

No havent-hi noses, mal poden renovar-se les parades de llibres de l'Encant.

El punt de mira del llibreter no ens semblà desprovist d'originalitat.

Realment, val la pena de que les entitats culturals prenguin aquest assumpte de l'alça dels lloguers pel seu compte.

CURIOSITATS BARCELONINES, per Francesc Puig i Alfonso. —S'ha publicat el primer volum d'aquesta obra, que tot bon barceloní deurà volguer que's compti entre els llibres més estimables de sa biblioteca. En Puig ens parla en ella de l'Aixamplis de Barcelona, de les Rambles, dels principals i més populars passeigs nostres, i ho fa amb un coneixement d'erudit i amb un amor de patriota. Serà aqueix un llibre dels que «queda», puix, per les dades que conté, amés de treball d'amenitat pot considerar-se un document històric de inestimable valor.

EL MEMORIALISTA CATALÀ.—Un llibre de utilitat pràctica que començava a fer falta a Catalunya. Se tracta senzillament de propagar l'escriptura de documents oficials i de caràcter social i particular en la nostra llengua. L'obra, que està *patriòticament* presentada, conté un extens formulari de cartes familiars i comercials, models de documents, felicitacions, anuncis, esqueles, recordatoris, contractes, tarjetes postals, etcètera.

LAS COLONIAS ESCOLARES DEL AÑO 1915.—Memòria de la Comissió de Colònies Escolars i Escoles de Bosc. Va acompanyada de gràfics i fotografies.

LES COLÒNIES ESCOLARS DELS ANYS 1916 I 1917.—En un volum, molt ben presentat, han sigut aplegades les dues memòries referents als susdits anys. Són publicacions de l'Ajuntament.

SCIENTIA.—Revista internacional de síntesi científica. Conté interessants treballs escrits en diferents llengües.

L'EPIDÈMIA GRIPAL A MANRESA.—Memòria referent als efectes que aqueixa pesta produí a la ciutat manresana en la invasió de 1918. Ben escrit treball original de don Maurici Fius i Palá.

ERA BOUTS DERA MOUNTANHO.—Follet mensual de literatura típica regional, català-francès, que's publica a Bagnères de Louchon.

LOS PROBLEMAS SOCIALES, LAS DERECHAS POLÍTICAS Y LOS GOBIERNOS FUERTES.—Conferència pronunciada per don Angel Ossorio i Gallardo en l'Assemblea del Partit Maurista.

UN BATEIG A CA'N «CULLERETES».—Sainet en un acte, de costums barcelonines. Fou estrenat amb èxit al «Teatre Romea» en aquesta mateixa temporada. (Es el sisé suplement a *L'Escena Catalana*).

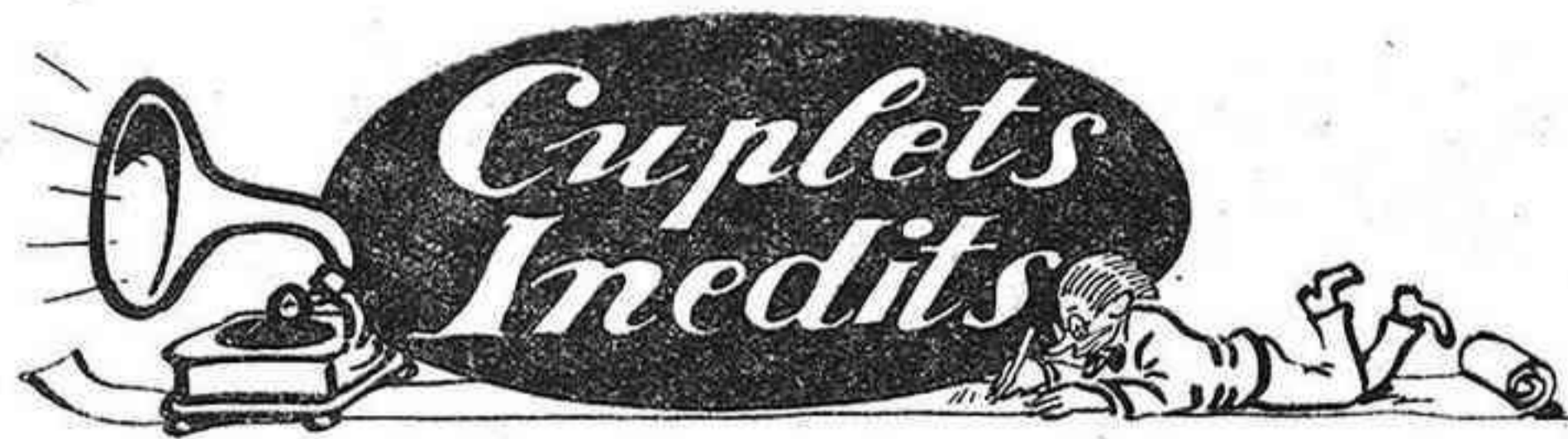
LAS DE GARCÍA TRIZ.—Novel·la, per Maurici López-Roberts. (Forma part de la Col·lecció *Los Contemporáneos*).

SEPT CIÈNCIES

Uns quants regidors dels nous.—(Per a mostra ja n'hi ha prous)

La firaire de Sant Pons

(MUSICA DEL MESTRE GIRONELLA)

(L'artista anirà vestida de pagesa i portarà al braç un cistellet ple d'herbes aromàtiques.)

I

Allà a l'acera de l'Hospital
hi hem obert fira les pagesetes;
jo l'he parada aprop del portal
amb quatre trastos i quatre herbetes.

Ja se m'hi atura donya Fifi
amb un barret que sembla una torra:
—Dongui'm dos cèntims de romaní.
—Dos cèntims?... Hàla!... Vagi a la porra!—

Sant Pons, Sant Pons,
tu que cures tants malalts
de manera molt senzilla...
¿com no cures també els mals
dels que sembla que estan bons
i pateixen... de l'ermilla?

II

S'acosta un murri que és practicant,
dels que allà al pati fan xerinola:
—Quin dolor sento, aquí al cor, tan gran!
—Si és pel cor, prengui «reventerola»!

—Jo amb les herbetes no hi tinc gran fe—
diu ell amb aires de picardia—
prò si amb les herbes hi anés vostè,
cregui, pagesa, que'm curaria.—

Sant Pons, Sant Pons,
tu que cures tants malalts
amb un garbo de primera...
¿com no cures també els mals
dels que, amb tot i estar ben bons,
tenen febre... cunillera?...

III

Vé un matrimoni amb un cosinet,
un jove guapo que pateix d'asma:
—Volem herbetes pel senyoret;
són per fer fregues i un cataplasma.—

I així que bada el pobre marit,
el jove an ella li diu fent broma:
—Tu'm fas les fregues quan seré al llit;
per *cataplasma* ja hi ha el teu home.

Sant Pons, Sant Pons,
tu que cures tants malalts,
no cal pas que't felicitis
si no cures també els mals
dels que semblen que estan bons
i es moren de... encefalitis.

::: GLOSSARI :::

LES NOSES DE LA RAMBLA

Reira-de-bèt, i quin aldarull ha portat entre'ls ramblistes la nova de que s'alçarà aviat un quiosc al mig del Pla de la Boqueria!

Calma, cavallers, que no n'hi ha per a tant.

Ademés que no vindrà d'un.

Es cert que no se sap encara si el tal quiosquet o barraca serà de begudes... però la mala beguda, als veïns del Pla del Os, ja els hi han donada.

I els bons ciutadans no se'n saben avenir. Com clamen! Com esvaloten!...

Tot són reunions més o menys clandestines sobre el descabellat projecte.

I tot son protestes.

I menaces.

I visites al governador.

I articles furiosos, en campanya despiadada contra l'àngel de Déu de regidor que patrocina la idea de aixecar una nosa més al cor de Barcelona, en un punt tant cèntric, tant de passada i tant dels tranzeunts com és el Pla de la Boqueria.

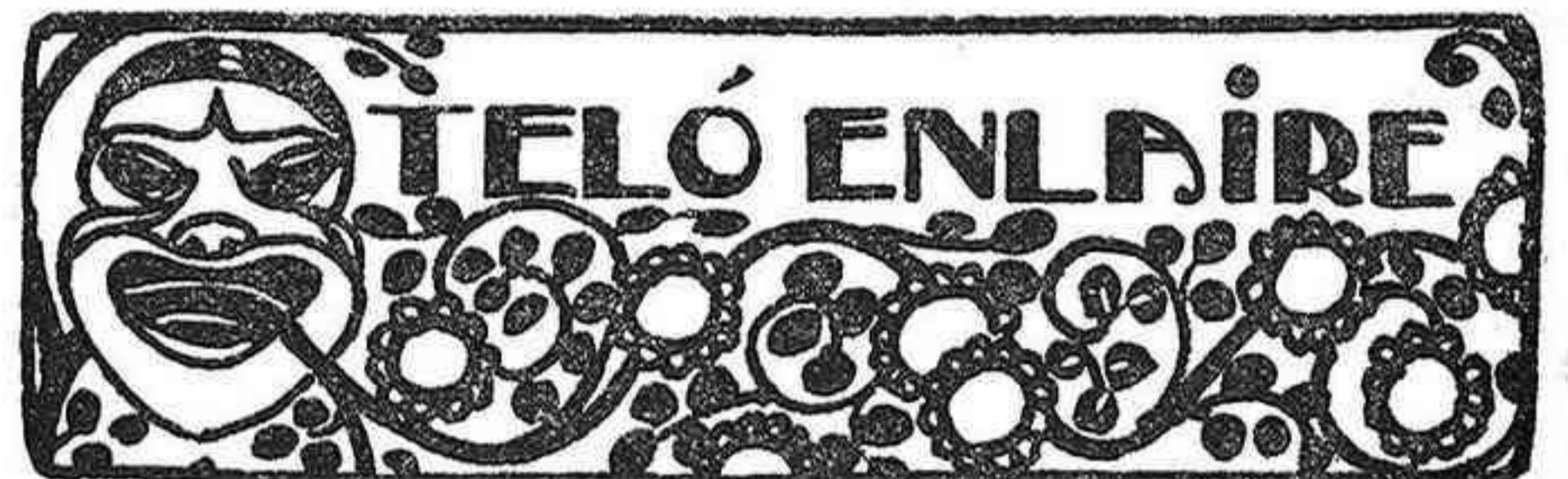
—Aquest quiosc no s'alçarà!... Aquest quiosc no deu alçar-se!...—criden.

I això ens sembla exagerat.

Sí, indignats, conciutadans, aqueix quiosc s'alçarà.

I havem de veure amb gust com un regidor l'aixeca, per a tenir després el gust de veure com el poble l'enderroca.

XARAU

ROMEA

La darrera comèdia de l'Ignasi Iglesias, *La nostra parla*, estrenada dissabte passat, ens ha semblat tant fluixa, tant inconsistent, que preferim no entrar en minúcies crítiques. L'Iglesias, la glòria del qual ningú discuteix, és un senyor massa susceptible per a admetre bons consells nostres. Consti només que *La nostra parla*, és una equivocació artística i literària del genial autor de *Els vells*. Tocant a la intenció de l'obra, a la moral sentimentalista que li ha donat vida, direm que hi està tothom conforme, nosaltres, el públic, tot Catalunya, tothom menys aquella bona senyora protagonista—cas únic en la humanitat—que s'empenya durant tres actes en portar fins a un punt tràgic, una qüestió que basta desenrotllar-se dins la fina ironia familiar o en un caire de caricatura per a desfer-se tot seguit com un bolado. Confessem que l'èxit fou sorollós, que el públic del «Romea» va estar aplaudint tota la nit, però—i això és lo trist—sovint els aplaudiments eren d'efecte contrari. Ademés, ni en la pintura de tipus—dos o tres n'hi ha que s'aguanten—ni en el diàleg ha estat encertat l'autor. Unicament la construcció escènica, mostra, de tant en tant, l'experta grapa del popular dramaturg. Després d'alçar-se la cortina infinitat de vegades, i en mig de grans i entusiàstics aplaudiments el

MAYET

senyor Iglesias es vegé obligat a parlar, cantant una lloança a la llengua de la nostra terra... i a les de tots els pobles.

En la interpretació s'hi distingiren la senyora Fremont qui, a pesar de fer el paper de *traidora*, s'endugué les simpaties del públic; la senyora Morera, En Giménez, En Viñas i En Bruguera.

NOVEDADES

Un èxit regular ha obtingut *El niño perdido*, dels senyors Peña i López Montenegro. No és obra de gran volada, ni es distingeix per la novetat, però s'hi passa bé l'estona.

Además, val la pena de veure an En Morano, en un paper de «catalanote», que no és gran cosa, però que diu molt bé i que's presta al lluiment d'un actor notable com ell.

GOYA

No és pas de lo milloret d'En Sassone això estrenat el darrer dissabte: *Lo que se llevan las horas*. Es obra de moral dubtosa i molt convencional.

L'acció es desencarrila i això destarota per complet a l'espectador, que únicament se sent satisfet en el primer acte. No cal dir, per això, que hi ha en la comèdia personatges molt ben dibuixats i que el diàleg s'escolta amb complacència.

Com sempre, la senyora Palou i el senyor Hernández segurs dels seus papers i salvant les situacions més pobres i perilloses.

POLIORAMA

S'estrenà una muñozsecada, *El condado de Mairena*, que no fou pas lo que la gent esperava. Com que hi han pocs xistus descabellats, el públic ne surt quelcom desil·lusionat.

Molts aplaudiments, no obstant, pels simpàtics interpretadors.

«TOURNÉE» VILA-DAVÍ

Un amic acabat d'arribar de Figueres ens assabenta de la campanya triomfal que estan realitzant, encara, a la capital

empordanesa, els estudiosos artistes Maria Vila i Pius Daví. Les representacions d'obres catalanes donades allí, se compten per plens i d'aplaudiments no'n vulguin més. El dilluns degué estrenar-se en aquell «Teatre Principal», on funcionen, una comèdia de l'escriptor Miquel de Palol, *La senyoreta Enigma*.

Per a que's vegi la importància de la campanya artística catalana que estan fent, cal sols fixar-se en les estrenes—estrenes veritables—que preparen: per al dia 17 d'aquest mateix mes, *La Miraculosa*, d'En Carrión, i per al 24, una traducció important; i durant el pròxim maig estrenaran, entre altres, *El fals Albert*, d'En Gual, i *La triologia de Dorina*, d'En Rovetta, traduïda per En Tarragó.

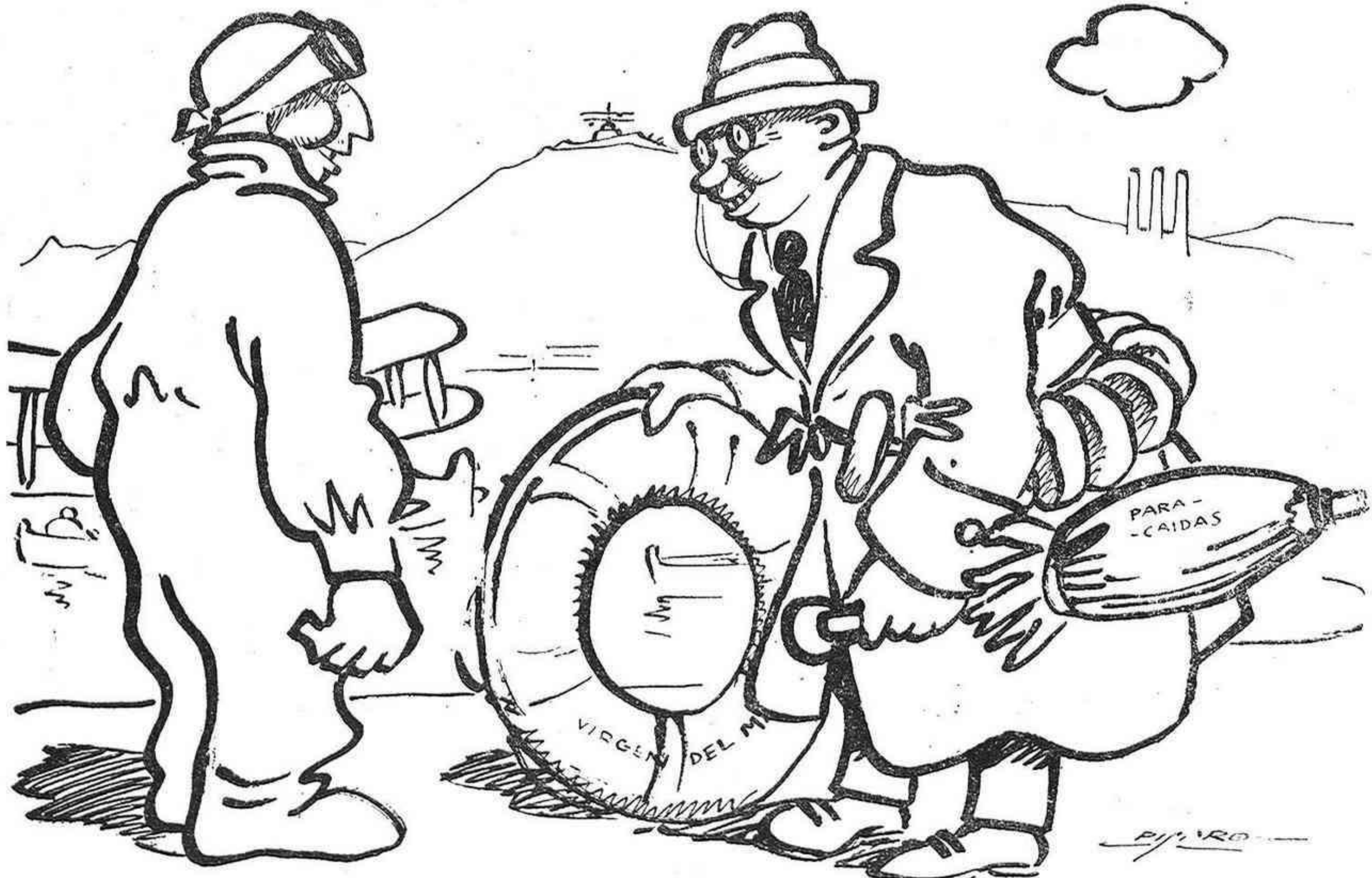
Esperem que un dia o altre, a no trigar, tindrem el goig de veure representat tot això a Barcelona, per aqueix gentil acoblament artístic i... quelcom més que artístic, que formen la dama Vila i el galan Daví.

BORRELL II.—MONES DE PASQUA

NINOTS I COLORAINES

No sabem ben bé si En Ramonet Borrell és el I o el II en l'ordre rigurosament cronològic de naixença: però en qüestió d'exposicions d'actualitat indubtable que és el segón, tota vegada que el seu germà Juli ha sigut primer. Això no vol pas dir que En Borrell II no resulti un pintor i un retratista de cavalls *de pri-*

PASSATGERS A MALLORCA

—Ja està ben decidit, a enfilarse?

—Sí, senyor; vui donar una sorpresa a sa meua atlot, que encara mai ha vist un ase volar.

GRECO-ESTEVE (BAIXANT DE 2000 METRES D'ALTURA)

—Res!... Ni una trista subsistència!...

mera, tant, que quasi val la pena de tornar-se *hipògrif* per a tenir el gust de fer-se fer un retrat de còs enter, d'aquells que renillen, per En Ramonet. Perque, val a dir ho; els seus cavalls de tir i de montura tenen una *expressió* que ja la voldrien per a les seves figures humanes més de quatre modernistes.

Ademés de la *branca* eqüestre, En Ramonet cultiva amb molta traça el retrat *personal*, el paisatge i els interiors; lo qual ve a ésser com una mena de cultiu intensiu de la pintura que fa, per tots els procediments coneguts; oli, aquarel·la, pastells, aiguafort...

Heu's aquí una altra *branca* de l'art d'En Borrell II en la qual galleja de conèixer el procediment i de no anar-se'n no obstant, per les branques de l'art, ja que és l'aiguafort una de les coses més serioses que pot fer un artista *constructiu*.

Si voleu veure les *cavallerisses* d'En Ramonet, aneu

a les *Galeries d'art* d'En Prats Fatjó, on podeu passar una bella estona.

*
**

Encara no ens havem tret del tot de la boca la dolçor d'aquells matons de monja que omplien fa poc el *Saló Parés* i ja ens vé En Carlitos Vázquez amb una esplèndida col·lecció de mones de Pasqua, que estan cridant: Menjeu-mel Quin esquirol n'hi ha d'En *Carlitos*! Quan agafa els colors i es disposa a fer amb ells jocs de mans, ja poden comptar que us deixa amb la boca oberta. Es un prestidigitador de l'art que mai ensenya la trampa i que fa gala sempre d'una limpidesa de dits extraordinària. Per això la gent s'atura embabiecada davant de les seves teles: són tan boniques! Allí hi ha el retrat del rei d'Espanya i el rei dels tramvies *Don Mariano I*, que dit sia amb perdó de la reialesa autèntica, fa més patxoca que l'altra; un espatec de senyores guapes i fines, acompanyen als dos monarques en la seva exhibició, així com un pomell de camperoles molt mones, d'aquelles que són capaces d'induir a fer *Pasqua* abans de *Rams* al rei mateix.

La exposició d'En *Carlitos*, apart el seu mèrit, entra de ple en el ram de la pasteleria artística: les seves *mones* resulten de la millor pasta, estan molt ben enforrades i guarnides de mà mestre. El pintor s'és recordat de que en pintura també, *la buena forma es el todo*, i ens presenta unes quantes xicotes ben formades i maques perque sí, a ple sol, a contrallum i a l'ombra.

Xòquila amic *Carlitos*, i que Déu li conservi les manetes que té, peludes i tot com són.

*
**

A *Cân Dalmau* hi han exposats uns veritables ninots de fusta tallats i pintats per un tal Huggler qui demostra tenir traça, i unes coloraines que firmen En Miquel Navarro, l'Enric Ricart i En Gustau Cochet.

En Navarro és un xicot que té bona vista, a judicar per les seves marines; En Ricart hi veu massa, i és fa un enfarfec de ratlles i de colors que no hi ha qui ho entengui; En Cochet cultiva la pintura al fresc, i ja està ben *fresc* si no té més habilitats que les que per ara demostra.

La frescor del *auto-retrat*, amb tot, acusa un caràcter; encara que sembla que és tracta d'un *caràcter* una mica ferèstec, a judicar per la mirada.—A. CARBÓ

MATERNAL

Són tos pits les fonts de vida
dels fills que'l bon Déu té don;
són tos pits dolça florida
de l'amor més gran del món.

Si els infants a n'ells s'apropen
què n'hi troban de dolçor!
Quan amorosos s'hi aixopen
de immens goig sents tremolor.

Tes entranyes, mai marcides,
són per ells etern conçol.
Què't fa a tu les greus punyides
si el teu bes els és el sol?

A ta falda carinyosa
escoltant tendres cançons
passa l'hora lluminosa
confont-vos en visions.

I tos fills que beses boja
i els clous els ulls poc a poc
xuclen amb llur boca roja
de ta passió tot el foc.

EMILI GRAELLS CASTELLS

PLANY URBÀ

Aquells que maten l'estona
collint retalls de paper
embraçant en son quefer
les rambles de Barcelona,
no poden vanagloriar-se
del seu servei esquifit,
ni pot capir-se el profit,
ni l'urb per ells pot salvar-se.
Si arrepleguen en un dia
quatre quilos de paper,
ja és tot lo que poden fer
tenint ànsia, fent-ne via;
trenta capces de cerilles,
doscents pàmpols rebregats
de tants plàtens esguerrats,
sis dotzenes de burilles.
Pocs mil·lions de bestioletes
treuran de circulació,
podrà existir la invasió
d'enfermetats malifetes.

Ni salvaran perjudicis,
ni treuran del món el mal,
ni l'equilibri social
patirà pels seus desficis
Amb seny i amor, i constància
podrien utilitzar
llurs serveis i redituar
més quantitat de ganància.
Mentre la excelsa cultura
visca enrotllada en bolquers,
i es passegi pels carrers
tanta estrafeta criatura.
Mentre omplenin les aceres
pells de cindria i de meló
i el transeú bonatxó
perdi l'esma en ses tresqueres,
i de franc i tot patini,
i es trenqui el carpó o un braç,
i el xerrac en més d'un cas
el reventi o l'elimini,
serà de doldre que un home
mati el temps inútilment
collint paperets al vent
en servei de pura broma...

J. COSTA I POMÈS

PRIMAVERA

Oh, la nit de primavera
que voldria gosà amb tu,
retenint la cabellera
que et rosseja pel coll nu.

Tu qui tens la cara rosa
com si fos feta amb satí,
i que et sé tant deliciosa
més que mai, quan no ets amb mi.

Quant he fet per oblidar-te
al davant del llibre obert,
sols pensant en retrobar-te
quan l'exàmen fos complert!...

Més la nit, que no dormia,
ha rigut per un estel...
I he tancat l'Anatomia
i he sortit a veure el cel.

V. VALLESPINOSA I SALVAT

ESQUELLOTS

Fou una alegre festa la de les *Caramelles*, a la qual, amb motiu del Concurs vé donant el nostre Ajuntament caràcter de festa oficial.

El premi més important de presentació se l'endugueren, com era d'esperar, els simpàtics joves de la *Casa de Família*, amb lo qual el Jurat féu, ademés de justícia, obra benèfica.

Val a dir que la cavalcada dels simpàtics choristes se meixia aqueix premi i més i tot.

Per alguna cosa el gran Alarma va posar-hi, al decorar-la, tots els seus cinc sentits.

Quan més quieta i silenciosa estava la ciutat, la tarda del Dijous Sant, un aeroplà, el de l'aviador Greco, volà repetidament per l'indret de les Rambles.

Quín terratrèmol, cavallers!

Mai un ocellot d'aqueixos mecànics ha fet tant soroll per damunt de la ciutat.

Els *urbanos*, que tenien ordre de no deixar circular vehicles, se'l guaitaven astorats.

Sinó que no gosaven, l'haurien fet baixar.

La «Societat Protectora d'Animals», ha nomenat president honorari a don Angel Guimerà.

El motiu d'aquest nomenament és perquè l'autor de *L'ànima és meva*, va posar, en una escena de la seva darrera producció, una lloança poètica a la llibertat dels ocells.

Això està molt bé.

I estaria millor si, de passada, clavessin una «multa» al que ha empresonat o ferit l'ocell que fan sortir a les taules.

Havem d'ésser conseqüents, diantrel!

Torna a escassejar la farina.

L'endemà del dia de Pasqua, els flequers de Barcelona no podien servir pa als parroquians que en sollicitaven.

Sort que encara els quedaven restes de la *mona*.

I els que no tenien *mona* s'han tingut de contentar amb el *mico*.

El *mico* que'ns està donant fa anys la Junta de Subsistències.

Dissabte passat, la Censura Governativa va tatxar, al nostre estimat confrare *La Campana de Gràcia*, una valenta «auca» satírica de actualitat.

No's comprèn.

Tatxar una «auca» el dissabte de Glòria!

Precisament el dia de l'*Aleluya*!

Ha mort, a San Gervasi, l'intel·ligent dibuixant Miquel Navarrete. S'havia distingit com il·lustrador de contes i novel·les, i se'l considerava també especialitzat en el difícil art de les historietes còmiques.

El finat havia sigut durant alguns anys col·laborador dels nostre setmanari i de l'Almanac.

D. E. P.

Per lo que els pugui convenir, s'ha publicat en els diaris la llista dels flamants tinents d'Alcalde del nou Ajuntament.

Districte primer, senyor Matons...

En Matons al districte primer?

I per això el vàrem votar els del districte octau!

Gràcies, home!...

Ara sí que podrà dir-se allò de que els de Gràcia estan de desgràcia.

Aniversari.

S'està celebrant aqueixos dies, amb la deguda solemnitat, el XVII aniversari de la fundació del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria».

Diferents actes i festivals han tingut lloc amb la més franca harmonia i amb el més xardorós entusiasme.

El president de l'esmentat Centre ens envià, amb destí als pobres, tres bons de subsistències que repartirem en son dia.

Grans mercès en nom dels necessitats, i per molts anys!

El Govern francès ha fet un altre escampall de botonets de la *Legió d'honor* entre il·lustres personalitats barcelonines.

Això sempre fa bonic.

Hem entrat de plè a la primavera, just es que comencin a florir les roselles en els traus dels francòfils.

Al menys que, quan vingui En Joffre, ens trobi ben enflocats i endiumenjats.

S'han inaugurat oficialment les obres de perllongació del carrer de les Corts Catalanes.

D'aquesta feta resulta que la famosa Gran Via que, com tots sabem, té d'anar un dia o altre de riu a riu, arriba ja per la banda de Sans, fins al carrer de la Indústria.

Veritat sia dita que no'ns interessa tant la llargada com l'urbanització en sentit de edificació.

De moment lo que's necessita és que's construeixi molt i que les habitacions siguin barates.

Ja ha fet bé En Pena de deixar la crítica musical.

Pot ben dir-se que l'ha abandonada a temps.

Diem això perquè, si arriba a veure's obligat a parlar del *Parsifal* que s'està perpetrant al «Liceo»... no et dic palla!

Sobre tot al tractar de la presentació.

Hauria sigut qüestió de llegir-li el consabut titolet: «El crim de ayer».

I amb raó.

La nostra parla, de l'Ignasi Iglesias és una furibunda sátira contra els catalans que no honren degudament la llengua mare.

Això, la part satírica contra els quins, en el deure de fer-ho, no parlen ni escriuen en català, produí un esclat de aplaudiments cada vegada que's baixava el teló de boca.

I, després del teló de boca, venia el teló d'anuncis... tot anuncis redactats en castellà...

I els mateixos que aplaudien, restaven tan tranquils.

NOTES DE CASA:

De la Joventut Nacionalista Obrera «Pàtria Nova», rebérem deu nombres per al sorteig d'un exemplar de l'*Enciclopèdia Catalana*, pregant-nos que recomanem als llegidors l'adquisició del setmanari rossellonès *La Renaissance Catalana*.

—De la Junta d'Exposició d'Art, un cartell anunciador, molt bonic. És original d'En Capúz, qui va guanyar el primer premi en el Concurs.

Entre artistes pinta-mones:

—Què?... Què'n diuen del teu famós quadre els de l'Exposició?

—Ah,... l'han indultat.

—Com s'entén, que l'han indultat?

—Sí, home... No han permès que el pengessin.

COLECCION DIAMANTE

OBRAS DE LOS MAS NOTABLES
ESCRITORES NACIONALES
Y EXTRANJEROS

TOMOS PUBLICADOS

1. R. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.
2. — Doloras, 2.ª serie.
3. — Humoradas y cantares.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie
7. — Colón, poema.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.
10. — El Licenciado Torralba.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz
15. F. Urrea. Siguiendo al muerto
16. A. Pérez Niva. Los humildes.
17. S. Rueda. El gusano de luz.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplán!
23. T. Guerrero. Gritos del alma.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.
27. J. López Silva. Migajas.
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matoses (Gorzuelo). ¡Aleluyas finas!
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).
33. } A. Flores. Doce españoles de
34. } brocha gorda.
35. José Estremera. Fábulas.
36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.
37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.
38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.
39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.
40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.
41. } Jacinto Laballa. Novelas inti-
42. } mas.
43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.
44. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos.
45. Charles de Bernard. La caza de los amantes.
46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.
47. R. Altamira. Novelitas y cuentos.
48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.
49. R. Soriano. Por esos mundos...
50. L. Taboada. Perfiles cómicos.
51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.
52. J. Ortega Munilla. Fina.
53. F. Salazar. Algo de todo.
54. Mariano de Gavia. Cuentos en guerrilla.
55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.
56. Francisco Alcántara. Córdoba.
57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.
58. López Silva. De rompe y rasga.
59. Antonio Zozaya. Instantáneas.
60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire
61. L. Taboada. Colección de tipos.
62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.
63. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas.
64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.
65. Francisco Pi y Arsuaga. El Cid Campeador.
66. Vital Aza. Pamplinas.
67. A. Peña y Gofí. Río revuelto.
68. E. Gómez Carrillo. Tristes idillos
69. Nicolás Estévez. Calandracas.
70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.
71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.
72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.
73. F. Barado. En la brecha.
74. Luis Taboada. Notas alegres.
75. Xavier de Montepín. La señorita Tormenta.
76. A. Zozaya. De carne y hueso.
77. X. de Montepín. Muerto de amor
78. Conde León Tolstol. Venid á mí...
79. A. Calderón. A punta de pluma.
80. Enrique Murger. Elena.
81. Luis Taboada. Siga la broma.
82. L. G. de Giner. La Samaritana.
83. Cyrano de Bergerac. Viaje á la luna.
84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!
85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
86. A. Pestana (Oaíel). Cuentos.
87. Angel Guerra. Al sol.
88. T. Dostolewsky. Alma infantil.
89. E. de Amlols. Aire y Luz.
90. L. Garofa de Giner. Valentina.
91. E. de Amlols. Manchas de color.
92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
93. M. Ugarte. Mujeres de París.
94. Obras menores de Cervantes.
95. Obras menores de Cervantes.
96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
97. Voltaire. Cándido.
98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
99. J. Benavente. Teatro rápido.
100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
102. A. Guerra. Polvo del camino.
103. Camilo Castello Branco. María Moisés.
104. Graziá Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
105. Antología taurina.
105. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
108. Eça de Queiroz. La nodriza.
109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
110. M. Sarmento. Así.
111. Felipe Trigo. A todo honor.
112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
114. Jorge Manrique. Poesías.
115. El Abate Prévost. Manón Lescaut.
116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
118. Miguel A. Ródenas. De las majadas al Otero.
119. E. Marquina. Juglarías.
120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
121. S. Rusñol. Hojas de la vida.
122. F. de Lamartine. Rafael.
123. A. Karr. El perro de Sir John
124. E. Zamacois, Rick.

PRECIO DE CADA TOMO PTAS. 0'60

Aviat sortirà la nova edició de

La Illa de la Calma

d'En SANTIAGO RUSIÑOL

EN PREMSA

La nova edició de

Les cent millors poesies

de la

LLENGUA CATALANA

NOTA.—Tot hom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franquig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un real per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

BARCELONA A LES CARMELLES

— Ous?... Ai, fills!.. Ja fa temps que n'han fet truites i se me'ls han menjat.